

42553

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

Prot 557/2000-08-25
Matgorzata
Orzeńska
Dłg -
5.10.2000

JAWNF
Egz. Nr 1

SPRAWOZDANIE
Z UDZIAŁU OFICERÓW KATEDRY TAKTYKI LOTNICTWA
ASG WP W ĆWICZENIACH p.k. „PRZYJAŻŃ-87”
i „JASTRZĄB-87”

53320

92553

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

**WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA**

Prot 557/2000-08-25

Matgorata

Orzeł

Dłg -

5.10.2000

JAWNE

Egz. Nr 1

**SPRAWOZDANIE
Z UDZIAŁU OFICERÓW KATEDRY TAKTYKI LOTNICTWA
ASG WP W ĆWICZENIACH p.k. „PRZYJAŹŃ-87”
i „JASTRZĄB-87”**

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

Prot. 557/2000-08-25

*Małgorzata
Dziwilec
Dy-
5. 10. 2000*

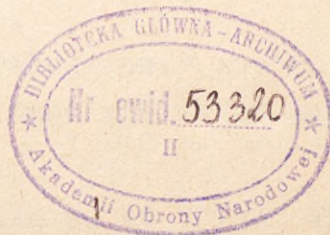
JAWNE

Egz. nr 1.

SPRAWOZDANIE

z udziału oficerów Katedry Taktyki Lotnictwa ASG WP
w ćwiczeniach p.k. "PRZYJAŻŃ-87" i "JASTRZĄB-87"

Sprawozdanie opracowali:

ppłk dr Wojciech MICHALAK

płk dr pil. Roman SZYMAŃSKI

1. W dniach od 25.07. do 31.07.1987 r. na terytorium PRL przeprowadzone zostało międzysojusznicze, dwustronne, wieloszczeblowe ćwiczenie z udziałem wojsk pk. "PRZYJAŻŃ-87" i "JASTRZĄB-87".

2. Sytuacja operacyjna i przebieg ćwiczenia "PRZYJAŻŃ-87"

2.1. NIEPRZYJACIEL /"Południowi"/ pod pozorem przygotowań do ćwiczenia "JESIEŃ-87" przeprowadził rozwinięcie mobilizacyjne wojsk. Front Południowy w składzie 1, 2, 3 i 4A oraz WLF^{1/} po osiągnięciu pełnej gotowości bojowej i przegrupowaniu wojsk w rejony przygraniczne przeszedł do operacji zaczepnej. Po rozbiciu wojsk "Północnych" w strefie przygranicznej i w pasie przesłaniania "Południowi" podjęli próbę desantowania operacyjnego desantu morskiego /DZ i BPM/ w celu przecięcia szlaków komunikacyjnych, opóźnienia przegrupowania odwodów operacyjnych "Północnych" i połączenia się z siłami głównymi "Południowych".

W wyniku niepomyślnie przeprowadzonej operacji powietrznej w celu wywalczenia przewagi w powietrzu, załamania natarcia na pierwszych armijnych rubieżach obrony i wykonania przeciuderzenia frontowego przez "Północnych" "Południowi" przeszli do działań obronno-opóźniających.

Po trzech dniach działań wojennych "Południowi" zostali wyparci z obszaru "Północnych" i odtworzono pierwotne położenie wzdłuż granicy państwowej.

2.2. WOJSKA WŁASNE Front Północny w składzie 9, 14 i 15A, WLF oraz kilka samodzielnych związków taktycznych i oddziałów organizował operację obronną w pasie: wybrzeże Morza Bałtyckiego, SZAMOTUŁY, PŁOCK, ześrodkowując główny wysiłek na kierunku CHOSZCZNO, TUCHOLA i utrzymaniu rejonu: NOWOGARD, KCYNIA, TRZCIANKA, SZCZECINEK.

Zadaniem Frontu Północnego było załamanie natarcia wojsk "Południowych" w taktycznej strefie obrony przez wojska pierwszego rzutu ugrupowania operacyjnego i WOP oraz zapewnienie rozwinięcia mobilizacyjnego pozostałych sił frontu.

^{T/} -----
W ćwiczeniu przyjęto struktury organizacyjne oraz wyposażenie, jak wojsk własnych, natomiast taktykę działania wg poglądów zachodnich.

Następnie wykonanie przeciwuderzenia drugim rzutem frontu, rozgromieniu sił głównych Frontu Południowego i odtworzenie położenia wzdłuż granicy państwowej.

Dowódca Frontu Północnego zdecydował po dwóch dobach od osiągnięcia pełnej gotowości bojowej przegrupować siły frontu do rejonu wyjściowego do operacji obronnej /KAMIEŃ POMORSKI, wybrzeże M. BAŁTYCKIEGO, GDAŃSK, OSTRÓDA, PŁOCK, MOGILNO, OBORNIKI, MIROSŁAWIEC/. Przedni skraj głównego pasa obrony przygotować na rubieży: KAMIEŃ POMORSKI, NOWOGARD, DOBRA, TRZCIANKA, CZARNKÓW, OBORNIKI. Operacjami obronnymi armii pierwszego rzutu /9 i 14A/ ześrodkować główny wysiłek na kierunku CHOSZCZNO, TUCHOLA i utrzymaniu rejonu: NOWOGARD, SZCZECINEK, KCYNIA, TRZCIANKA w celu zatrzymania uderzenia nieprzyjaciela.

W wypadku przerwania przez "Południowych" głównego pasa obrony załamać natarcie nieprzyjaciela na pierwszych armijnych rubieżach obrony, a następnie wykonać przeciwuderzenie 15A i wykorzystując desant operacyjno-taktyczny /BPD/ rozbić siły główne "Południowych" i wyjść na granicę państwa.

Wydzielonymi siłami 9A, WOP, OTK i milicji nie dopuścić do wysadzenia przez nieprzyjaciela operacyjnego desantu morskiego i połączenia się jego sił z wojskami "Południowych". W wypadku przerwania przez "Południowych" drugich armijnych rubieży obronnych siłami drugiego rzutu frontu przejść do obrony na pierwszej frontowej rubieży obronnej. Ugrupowanie frontu w dwa rzuty: w pierwszym 9 i 14A, w drugim - 15A.

- 2.3. 9A otrzymała zadanie być w gotowości do prowadzenia operacji obronnej w pasie: KAMIEŃ POMORSKI, DARŁOWO, KĘPA KRAJEŃSKA, WIĘCIBORK ześrodkowując główny wysiłek na kierunku: CHOSZCZNO, TUCHOLA i utrzymaniu rejonu: NOWOGARD, NAKIELNO, ŻŁOTÓW, SZCZECINEK. Jednocześnie nie dopuścić do wysadzenia przez nieprzyjaciela desantu morskiego na odcinku: MIELNO, DZIWNÓWEK oraz być w gotowości do zabezpieczenia przeciwuderzenia drugiego rzutu frontu /15A/.

Dowódca 9A zdecydował główny pas obrony zorganizować w cztery pozycje i pierwszą armijną rubież obrony w trzy pozycje. Główny pas i armijną rubież obrony powiązać pozycjami

ryglowymi. W wypadku pokonywania przez nieprzyjaciela głównego pasa obrony wykonać przeciwuderzenie siłami drugiego rzutu armii /15 DPanc/, a podczas głębokiego włamania "Południowych" zatrzymać natarcie na pierwszej armijnej rubieży obrony.

W pierwszym rzucie ugrupowania obronnego armii posiadać trzy ZT, w drugim jedną DPanc. Jedną DZ wydzielić do obrony przeciwdesantowej.

Na operację obronna 9A dowódca FPłn. wydzielił do dyspozycji dowódcy armii wysiłek 12 p/1 LMB, 2 p/1 ŚT, 3 p/1 ŚSanit. i 12 p/1 9 pśb.

W pierwszym dniu operacji obronnej 9A według własnego planu mogła wykorzystywać 3 p/1 LMB, w tym 2 p/1 po 4 godzinach od wybuchu wojny i 1 p/1 po 7 godzinach od rozpoczęcia działań. Ponadto dysponowała ona wysiłkiem 1 e/1 ŚT i 1 p/1 ŚSanit.

3. Sytuacja operacyjna i przebieg ćwiczenia "JASTRZĄB-87"

Zgodnie z "Planem szkolenia Wojsk Lotniczych w 1987 r." w dniach 25-30.07.1987 r. zostało przeprowadzone lotniczo-taktyczne ćwiczenie z 4 DLM i 32 plrt pk. "JASTRZĄB-87", połączone ze zgrywaniem systemów dowodzenia WLF oraz pokonania OPL nieprzyjaciela na temat:

"Udział w odparciu zmasowanego nalotu środków napadu powietrznego nieprzyjaciela na obiekty w obszarze kraju, przebazowanie w ramach manewru lotniskowego WLF oraz wykonanie zadań w operacji przeciwpowietrznej i obronnej frontu w warunkach silnego oddziaływania radioelektronicznego nieprzyjaciela".

Działania lotnictwa zostały zsynchronizowane z działaniami wojsk lądowych i WOPL w ramach ćwiczeń "PRZYJAŻŃ-87" i "JUPITER-87". Ponadto w ćwiczeniu udział wzięli: grupa operacyjna PłSD WL i OPL F, wydzielone siły i środki 7 plbr, 37 pśt, 56 pśb, 17 elł, 8 pł i 8 pzab.

Głównymi celami szkoleniowymi ćwiczenia pk. "JASTRZĄB-87" były:

- sprawdzenie przygotowania 4 DLM do wykonywania zadań bojowych w systemie OPK i OPL F w warunkach stosowania przez nieprzyjaciela zakłóceń radioelektronicznych;

- sprawdzenie przygotowania 32 plrt do wykonywania zadań rozpoznawczych w operacji obronnej frontu i armii;
- doskonalenie dowództw i sztabów jednostek WLF w przygotowaniu działań bojowych i kierowaniu wojskami w czasie realizacji zadań wsparcia wojsk armii w operacji obronnej;
- zgrywanie systemu pokonywania OPL nieprzyjaciela przez lotnictwo frontowe i armijne.

Ćwiczenie obejmowało trzy etapy:

1. "Przebazowanie DIM oraz wydzielonych sił WLF w ramach poprawy położenia w czasie narastania konfliktu zbrojnego".
2. "Udział WLF w odparciu zmasowanych uderzeń lotnictwa nieprzyjaciela oraz wykonywanie zadań ogniowych w operacji przeciwpowietrznej".
3. "Udział WLF w drugim etapie operacji przeciwpowietrznej oraz lotnicze wsparcie wojsk lądowych w operacji obronnej".

3.1. Sytuacja operacyjna oraz przebieg pierwszego etapu ćwiczenia

O 20.00 24.7 w połączonych siłach zbrojnych "Południowych" przystąpiono do realizacji zasadniczych przedsięwzięć stanu gotowości "zagrożenia wojennego", a od 2.00 25.7 - "pełnej gotowości bojowej". Wojska "Południowych", które przymieszczone do przygranicznych rejonów ześrodkowania dokonują rozwinięcia w operacyjne ugrupowanie mając w pierwszym rzucie 1, 2 i 3A.

W siłach zbrojnych "Północnych" wprowadzono o 22.00 24.7 stan "zagrożenia wojennego", a o 5.00 25.7 - "pełnej gotowości bojowej". Front Północny zgodnie ze skorygowanym planem prowadzenia operacji obronnej i przeciwpowietrznej przystępuje do operacyjnego rozwinięcia i utworzenia ugrupowania obronnego.

WLF otrzymały zadania: po osiągnięciu pełnej gotowości bojowej przegrupować do 18.00 26.7 siły główne do rejonu wyjściowego w celu stworzenia ugrupowania operacyjnego do operacji obronnej i przeciwpowietrznej. Z chwilą rozpoczęcia działań wojennych przystąpić do wykonywania zadań związanych z odparciem zmasowanych uderzeń lotnictwa nieprzyja-

ciela oraz do wykonania uderzeń odwetowych w ramach operacji przeciwpowietrznej frontu. Częścią wysiłku lotnictwa wspierać wojska 9 i 14A w operacji obronnej. Wysiółek na pierwszy dzień działań - 2 wyloty WLF.

Dowódca WLF otrzymane zadanie zdecydował wykonać w ciągu dwóch dób w trzech etapach. W pierwszym etapie, po osiągnięciu pełnej gotowości bojowej w rejonach stałego bazowania, do 6.00 26.7 przemieścić pierwsze rzuty zabezpieczenia naziemnego pułków lotnictwa oraz pierwsze rzuty zabezpieczenia dowodzenia do wyznaczonych rejonów i nakazanych lotnisk. W II etapie do 18.00 26.7 przebazować do rejonu wyjściowego 9 DLM, 71 i 81 plmb oraz 35 plrt. W trzecim etapie do 6.00 27.7 przebazować pozostałe siły WLF. Drugie rzuty naziemnego zabezpieczenia przemieścić do rejonu wyjściowego do 24.00 27.7. Po wybuchu wojny zadanie wykonać całością lotnictwa myśliwskiego, rozpoznawczego i myśliwsko-bombowego i WRE wydzielając wysiółek LM oraz część LMB na samolotach Lim-6 do odpierania uderzeń lotnictwa nieprzyjaciela, LR - do rozpoznania a LMB na samolotach Su-22 do zwalczania obiektów pierwszej kolejności rażenia. Pozostającym wysiłkiem 73 i 83 plmb, a także 72 plmb wspierać operację obronną 9 i 14A. Pozostałym lotnictwem wykonywać zadania transportowe i specjalne w większości wg planów pierwszorzutowych armii. Środki napadu powietrznego zwalczać w jednolitym systemie OPK głównie na rubieży wprowadzenia do walki nr 2 i 3. W przypadku konieczności przejścia na zdecentralizowany system dowodzenia OPK prowadzić działania samodzielnie pułkami w wyznaczonych sektorach. Zadania ogniowe wykonywać głównie uderzeniami jednoczesnymi we współdziałaniu z WRiA oraz środkami WRE. Informacje o obiektach uderzeń uzyskać poprzez równoczesny wylot większości sił LR, a następnie sposobem kolejnych wylotów.

9 DLM otrzymała zadanie: od 6.00 27.7 całością sił być w gotowości do zwalczania ŚNP nieprzyjaciela zgodnie z decyzją dowódcy 7 KOPK w strefie odpowiedzialności dywizji: DĄBROWA NOWA, DOMINKOWO, dalej wzdłuż zachodniej granicy do m. OTOROWO JANKOWO, CEKCYN, SKÓRCZ, LĘBORK, KĘPICE utrzymując w każdym

plm jeden klucz w gotowości bojowej nr 1 i dwa klucze w gotowości bojowej nr 2. Z chwilą rozpoczęcia działań bojowych w strefach nr 23, 24, 25, 26, 32, 34, 35 utrzymywać nakazane siły zgodnie z planem współdziałania WOPK. W przypadku braku łączności lub na sygnał "SEKTOR" zwalczać ŚNP samodzielnie w wyznaczonej strefie z wykorzystaniem własnych środków wykrywania i naprowadzania. Natężenie na pierwszy dzień działań - 2 wyloty na samolot. W czasie działań w systemie OPK w zakresie współdziałania WOPK z WLF i WOPL FPłn ustalono:

1. Do działań w systemie OPK z WLF wydziela się:
 - w rejonie 7 KOPK całość sił pułków podległych 9 DLM oraz eskadrę z 83 plmb;
 - w rejonie 8 KOPK eskadrę z 73 plmb.

Wydzielone siły WLF są wykorzystywane w następujący sposób:

a/ na kierunku płn.-zach.:

- w pierwszym rzucie 92 plm i 83 plmb na rubieży nr 2;
- w drugim rzucie 91 plm na rubieży nr 3;

b/ na kierunku zachodnim:

- w pierwszym rzucie 91 i 93 plm na rubieży nr 2,
- w drugim rzucie 73 plmb na rubieży nr 3.

Do naprowadzania samolotów na ŚNP nieprzyjaciela wykorzystywane są punkty dowodzenia: PłSD i GPN oraz w razie konieczności organiczne środki pułków lotnictwa. Lotnictwo WLF zostaje wyprowadzone z podporządkowania dowódcy WOPK na rozkaz dowódcy WLF po uprzednim powiadomieniu dowódcy WOPK i PłSD.

2. Pułki lotnictwa WLF wydzielają przedstawicieli na PłSD OPK:

92 plm i 83 plmb - 71 PłSD BIAŁOGARD,
91 plm - 72 PłSD BYTÓW,
72 plmb- 73 PłSD PSZCZÓŁKI,
93 plm - 81 PłSD SZAMOCIN.

Ponadto na CSD OPK i SD 7 KOPK wydziela się po dwóch przedstawicieli WLF oraz na SD 8 KOPK przedstawiciela 7 DLMB.

Przy podziale celów powietrznych pomiędzy WR i LM przy działaniach we wspólnej strefie ustala się następujące zasady:

a/ w strefach odpowiedzialności, w granicach których rozmieszczone są zestawy rakietowe S-75 i S-125 /WOŁCHOW i NEWA/:

- ŚNP nieprzyjaciela wykonujące lot na wysokości od 0-5000 m i powyżej 10000 m w pierwszej kolejności zwalczają wojska raketowe OPK;
- ŚNP nieprzyjaciela wykonujące lot na wysokości od 5000-10000 m w pierwszej kolejności zwalczają samoloty LM;

b/ w strefach odpowiedzialności, w granicach których rozmieszczone są zestawy rakiet S-200 /WEGA/:

- ŚNP nieprzyjaciela wykonujące lot na wysokości od 0-3000 m w pierwszej kolejności zwalczają samoloty LM;
- powyżej tej wysokości WR OPK;

c/ wejście samolotów własnych w strefy ognia WR w pozostałych przedziałach wysokości odbywa się po uprzednim uzyskaniu zezwolenia właściwego PłSD;

d/ podczas działań w oddzielnych strefach samoloty LM działają bez ograniczeń wysokości.

3. Przydział stref dyżurowania:

91 plm: nr 25 STARKOWO, nr 26 CZARNA DĄBRÓWKA, nr 34 BRUSY;

92 plm: nr 23 LUBOWO, nr 33 SĘPOLNO, nr 24 POŁCZYN ZDRÓJ;

93 plm: nr 21 WĄGROWIEC, nr 22 WYSOKA, nr 31 ŻNIN.

4. W warunkach działań zdecentralizowanych ŚNP nieprzyjaciela wykonujące nalot z kierunku płn.-zach. są zwalczane w kolejności przez następujące środki:

- środki OPL okrętów dyżurujących w morzu;
- samoloty LM OPK dyżurujące w wysuniętych strefach dyżurowania w powietrzu w granicach: od tylnej strefy ognia środków OPL okrętów do przedniej strefy ognia naziemnych środków OPL WOPK;
- wojska raketowe OPK;
- samoloty LM WLF od tylnej strefy ognia WR OPK prowadzące działania bojowe w sektorze samodzielnych działań przy wykorzystaniu własnych PPN. Sektory samodzielnych działań:
 - 91 plm: KĘPICE, ŁOBŻENICA, SKÓRCZ, LĘBORK;
 - 92 plm: DĄBRÓWKA NOWA, DOMINKOWO, ŁOBŻENICA, KĘPICE;
 - 93 plm: DOMINKOWO, OTOROWO, JANIKOWO, CEKCYN, ŁOBŻENICA.

ŚNP nieprzyjaciela wykonujące nalot z kierunku zachodniego są zwalczane w kolejności przez następujące środki:

- raketowe środki WOPL Fr;
- samoloty LM i LMB WLF od tylnej strefy ognia rakiet plot pierwszego rzutu operacyjnego frontu do przedniej strefy rakiet plot w osłonie przepraw na rz. WISŁA;
- rakiety plot drugiego rzutu operacyjnego na TDW.

3.2. Sytuacja operacyjna oraz przebieg drugiego etapu ćwiczenia.

O 8.00 27.7 Front Południowy rozpoczął działania wojenne zmasowanym uderzeniem lotnictwa i natarciem radioelektronicznym. Nalot został wykonany na wąskim froncie z dwóch kierunków:

- płn.-zach. na odcinku KOŁOBRZEG, DARŁOWO,
- zach. na odcinku MASZEWO-DRAWNO.

WLFrontu Północnego otrzymały zadanie kontynuować dotychczasowe działania w operacji przeciwpowietrznej frontu w celu zerwania kolejnych nalotów nieprzyjaciela, zapewnić skuteczną osłonę wojsk frontu we współdziałaniu z WOPK i WOPL oraz stworzyć warunki do przeprowadzenia operacji powietrznej. Główny wysiłek skupić na osłonie zgrupowań wojsk operacyjnych, węzłów komunikacyjnych i przepraw oraz osłonie

przelotu LMB ND. W ramach kolejnych uderzeń odwetowych niszczyć samoloty na lotniskach, powietrzne i naziemne elementy systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, OPL oraz środki WRE. Częścią sił wspierać walczące w obronie wojska 9 i 14A. Ponadto utrzymywać w składzie frontowej GRU eskadrę samolotów Su-22 i klucz MiG-21R w gotowości bojowej nr 2.

Wysiłek na 28.7 - 2 wyloty WLF.

Dowódca WLF otrzymane zadanie zdecydował wykonać całością sił WLF w sposób następujący:

- 60% wysiłku LM oraz część wysiłku LMB na samolotach Lim-6 do odpierania kolejnych nalotów lotnictwa nieprzyjaciela;
- 40% wysiłku LM do zwalczania powietrznych elementów systemów RU nieprzyjaciela i osłony LND na TDW;
- LR do rozpoznania obiektów pierwszej kolejności rażenia a LMB na samolotach Su-22 do zwalczania tych obiektów w ramach kolejnych uderzeń odwetowych;
- pozostałym wysiłkiem LMB na samolotach Lim-6 wspierać wojska 9 i 14A;
- pozostałym lotnictwem wykonywać zadania transportowe i specjalne w większości wg planów dowódców armii.

ŚNP npla zwalczać w jednolitym systemie OPK głównie na rubieży nr 2 i 3. W przypadku przejścia na zdecentralizowany system dowodzenia OPK działania kontynuować samodzielnie pułkami w wyznaczonych sektorach.

Uderzenia odwetowe wykonywać uderzeniami jednoczesnymi we współdziałaniu z WRiA oraz środkami WRE.

Kontynuować rozpoznanie poprzez wyloty kolejne.

9 DLM otrzymała zadanie: wysiłkiem 3,5 p/1 zwalczać ŚNP npla zgodnie z planem dowódcy 7 KOPK. W przypadku przejścia na zdecentralizowany system dowodzenia działania kontynuować w nakazanej strefie odpowiedzialności z wykorzystaniem własnych środków naprowadzania. Ponadto od świtu 28.7 pozostałym wysiłkiem być w gotowości do zwalczania powietrznych elementów systemów RU npla oraz do osłony przelotu LMB ND na TDW w korytarzu nr 3 od rubieży: STAROGARD GD.-GRUDZIĄDZ do rubieży: KALISZ POM.-CZŁOPA metodą towarzyszenia.

Wysiłek na 28.7 - 6 p/l.

35 plrt otrzymał zadanie: od świtu 28.7 całością sił być w gotowości do rozpoznania powietrznego npla zgodnie z zarządzeniem rozpoznawczym WL Frontu Płn.nr 03. Ponadto od świtu utrzymywać w gotowości bojowej nr 1 klucz MiG-21R do działań w ramach frontowej GRU.

Natężenie na 28.7 - 2 wyloty na samolot.

3.3. Sytuacja operacyjna oraz przebieg trzeciego etapu ćwiczenia

WLF Płn.w dniu 29.7 dwoma wylotami całości sił wykonują zadania drugiego etapu operacji przeciwpowietrznej wspierając równocześnie wojska lądowe w operacji obronnej. W ramach zabezpieczenia przelotu 14 AL od 6.00 29.7 są w gotowości do osłony zgrupowania uderzeniowego w czasie przelotu od rubieży rz.WISŁA do rubieży styczności bojowej wojsk oraz obezwładniania środków OPL npla w korytarzu przelotu nr 2. Następnie od 13.00 są w gotowości do powtórnego wykonania tych zadań. Częścią wysiłku wspierają wojska 9 i 14A w operacji obronnej.

Dowódca WLF Płn. zadanie zdecydował wykonać całością sił wydzielając do zabezpieczenia przelotu 14 AL 8 p/l LMB i 3 p/l LM, do działań w systemie OPL Frontu 2 p/l LM, do wsparcia wojsk lądowych 3 p/l LMB, w tym dwa według planu 9A. Całość wysiłku LR i lotnictwa WRE przeznaczyć do zabezpieczenia wykonania głównych zadań przez lotnictwo. Większość wysiłku LT i Sanit.przydzielić do dyspozycji wojsk lądowych, pozostałym wysiłkiem zabezpieczyć potrzeby WLF. W odwodzie pozostawić po 1 p/l LM i LMB oraz 1 e/l LR.

Dowódca 9 DLM otrzymał zadanie: od świtu 29.7 całością sił osłaniać wojska frontu oraz 14 AL w czasie przelotu w korytarzu nr 2 od rubieży rz.WISŁA do rubieży styczności bojowej wojsk. Zadanie osłony wojsk wykonywać we współdziałaniu z WOPL. Do osłony 14 AL w czasie wykonywania dwóch zmasowanych uderzeń wydzielić po 1,5 p/l, do wykonania pozostałych zadań - 3 p/l. W odwodzie dowódcy WLF pozostawić 1 p/l, w ramach którego od 16.00 utrzymywać w gotowości bojowej nr 2 po jednym kluczu samolotów na dwóch lotniskach.

Natężenie na 28.7 po 2 wyloty na samolot.

W czasie działań w systemie OPL w zakresie współdziałania WOPL z WLF ustalono:

1. Do działań w systemie OPL frontu z WLF wydziela się 40% wysiłku wylotów samolotów 9 DLM na operację obronną frontu.
2. LM jest naprowadzane przez środki radiotechniczne następujących punktów:
PNWC-9 przy 9 prplot, PNWC-14 przy 14 prplot, PNWC-15 przy 15 prplot i PNWC-261 przy 261 FBRPlot a ponadto przez organiczne punkty dywizji i pułków.
3. Przy podziale celów powietrznych pomiędzy raketowe środki WOPL i LM podczas działań we wspólnej strefie ustala się następujące zasady:

- do wysokości 5000 m ŚNP są zwalczane bez ograniczeń przez raketowe środki WOPL;
- powyżej 5000 m przez LM.

Podczas działań WR OPL i LM w oddzielnych strefach ustala się następujące zasady:

- w strefie ognia rakiet pierwszeństwo zwalczania celów powietrznych posiadają naziemne środki WOPL;
- w pozostałym obszarze OPL frontu zwalczą cele powietrzne LM;
- środki OPL ogólnowojskowe prowadzą ogień do celów powietrznych w zasięgu ich możliwości tylko w przypadku nieuprzedzenia o przelocie własnych samolotów;
- wejście LM w strefę ognia rakiet plot odbywa się tylko za zgodą właściwego PNWC.

4. Przydział stref dyżurowania:

91 plm nr 34: wsch.DEBRZNO i nr 43: NADARZYCE;

92 plm nr 32: pld.BYTÓW, nr 33: PIENIEŻNICA, nr 42:
POŁCZYN ZDRÒJ i nr 44: zach.WIECBORK;

93 plm nr 35: zach.ŚWIECIE i nr 45: zach.SZUBIN.

5. W czasie wykonywania zadania osłony w powietrzu zgrupowania uderzeniowego 14 AL przez 9 DLM ustala się zasady współdziałania jak w punkcie 2 i 3.

W dniu 30.07 WL Fr.Płn. otrzymały zadanie jednym wylotem całości sił wykonywać zadania drugiego etapu operacji przeciwpowietrznej oraz jednym wylotem wspierać operację obronną frontu. W ramach operacji przeciwpowietrznej obezwładnić cztery SD szczebla operacyjnego i 6 lotnisk 1 i 2 DLMB, a w ramach wsparcia wojsk frontu większością wysiłku wspierać 15A w czasie wykonywania przeciwuderzenia, pozostałym wysiłkiem wspierać wojska 9 i 14A. Ponadto z dniem 30.7 przejąć w operacyjne podporządkowanie 33 plm OPK na samolotach MiG-23. Osłonę z powietrza wojsk frontu realizować w ścisłym współdziałaniu z środkami OPL. Główny wysiłek skupić na osłonie wojsk 15A w czasie podchodzenia do rubieży styczności bojowej wojsk oraz na osłonie WLF odtwarzających gotowość bojową po wykonaniu uderzeń całością sił LMB. Od 18.00 30.7 być w gotowości do wykonania manewru lotniskowego częścią sił WLF.

9 DLM otrzymała zadanie: do 22.00 29.7 przejąć w podporządkowanie 33 plm OPK z 7 KOPK bazujący na lotnisku KOŁOBRZEG. Od świtu 30.7 całością sił /33, 91, 92 i 93 plm/ we współdziałaniu z wojskami OPL Frontu zwalczać ŚNP npla w przydzielonej strefie działań bojowych.

Do osłony 15A w czasie jej wprowadzania do bitwy od 12.00 do 14.00 30.7 wydzielić 4 p/l, w pozostałym czasie główny wysiłek skupić od 8.00 na osłonie WLF. W czasie odtwarzania gotowości bojowej przez LMB i LR po wykonaniu zadań w operacji przeciwpowietrznej.

W odwodzie dowódcy WLF pozostawić 1 p/l, w ramach którego od 14.00 30.7 utrzymywać na lotniskach po 2 MiG-21 w gotowości bojowej nr 2. Od 18.00 30.7 być w gotowości do przebazowania rzutów bojowych 91 plm na lotnisko GNIEW, 92 plm na lotnisko KOŚCIERZYNA oraz do przyjęcia dowodzenia dywizją z SD w rej. 8 km pld. GNIEW.

Ćwiczenie pk."JASTRZĄB-87" obejmowało dwa LTC:
z 4 DLM nt.:"Udział w odparciu zmasowanego nalotu ŚNP npla na obiekty w obszarze kraju, przebazowanie w ramach manewru lotniskowego WLF oraz wykonywanie zadań w operacji przeciwpowietrznej i obronnej frontu w warunkach silnego oddziaływania radioelektronicznego nieprzyjaciela",
oraz z 32 plrt nt.:"Przebazowanie na lotnisko operacyjne oraz prowadzenie rozpoznania powietrznego w operacji obronnej frontu".

Zaangażowanie wymienionych sił lotnictwa ćwiczących we współdziałaniu z wojskami lądowymi pozwoliło założyć cele szkoleniowe związane z doskonaleniem umiejętności organizowania i prowadzenia działań bojowych przez jednostki LF i LA w operacji obronnej armii w składzie koalicyjnym. W ćwiczeniu zostały rozegrane problemy operacyjno-taktyczne właściwe dla początkowego okresu wojny, a mianowicie: wykonanie manewru lotniskowego w ramach tworzenia ugrupowania operacyjnego WLF, udział w odparciu zmasowanych uderzeń ŚNP npla, wykonywanie zadań w operacji przeciwpowietrznej z równoczesnym wsparciem wojsk lądowych w operacji obronnej. Rozwiązywanie wymienionych problemów było kontynuacją realizacji tegorocznych zadań postawionych wojskom lotniczym przez ministra ON w "Rozkazie do szkolenia Sił Zbrojnych PRL w 1987 r."

W pierwszym etapie ćwiczenia /25.7-26.7/ przemieszczono siedem SD szczebla operacyjnego i taktycznego oraz przebazowano rzuty bojowe czterech pułków lotnictwa. Etap został zakończony treningiem zgrywającym połowy system dowodzenia WLF i WLA, w wyniku którego wojska lotnicze osiągnęły gotowość do udziału w ćwiczeniu "PRZYJAŹŃ-87" w następującym położeniu: PłSD WL i OPL F oraz PłSD L i OPL 9A w rej.OLESZNO, 4 DLM na lotniskach PIENIEŹNICA i WDZYDZE, 7 plbr - POWIDZ, 32 plrt - OKONEK, 56 pśb i 37 pśt - CZAPLINEK.

W drugim etapie zostały rozegrane zagadnienia szkoleniowe typowe dla pierwszego okresu operacji przeciwpowietrznej: odpieranie zmasowanych nalotów lotnictwa npla, wykonywanie uderzeń odwetowych oraz zwalczania systemów rozpoznawczo-uderzeniowych. W etapie tym zostały przeprowadzone z ćwiczą-

cymi pułkami sprawdziany ogniowe, rozpoznawcze oraz w zwalczaniu celów powietrznych. W tym czasie PłSD L i OPL 9A korygowało plan użycia lotnictwa w operacji obronnej armii LWL uczestniczyło w treningach ogniowych zgrywających wspólne działania z wojskami lądowymi armii.

W trzecim etapie /29.07-30.07/ wojska lotnicze działały wg planu przeprowadzenia ćwiczenia "PRZYJAŻN-87". Zadania rozpoznawcze, ogniowe i specjalne były wykonywane w całości na korzyść wojsk lądowych, natomiast zadania osłony wojsk we współdziałaniu z wojskami OPL.

4. Wnioski z planowanych działań lotnictwa w operacji obronnej 9A

W zarządzeniu bojowym WL Fr.Płn.przesłanym do dowódcy WL 9A określono m.in.wysiłek WLF wydzielony do dyspozycji dowódcy 9A na operację obronną i na pierwszy jej dzień oraz zadania WLF wykonywane wg planu frontu mające wpływ na przebieg operacji obronnej armii. W zarządzeniu tym sprecyzowano m.in., że w pierwszym dniu operacji armia:

- osłaniana będzie od rozpoznania i uderzeń z powietrza przez część sił 9 DLM. Dywizja utrzymuje okresowo w powietrzu w trzech strefach po kluczu samolotów MiG-21, na lotniskach jedną eskadrę w gotowości bojowej nr 1 i dwie eskadry w gotowości bojowej nr 2. Część sił wydziela do działań w systemie OPK;
- naddźwiękowe siły LMB zwalczają SD: FPłd,1 i 2A, lotnictwo dwóch DLMB i jednego plrt na lotniskach oraz trzy ABROT. Poddźwiękowe siły LMB odpierają zmasowane naloty nieprzyjaciela w systemie OPK;
- jednocześnie z wykonywaniem zadań WLF przegrupowują się do rejonu wyjściowego do operacji obronnej frontu.

Wychodząc z tych i innych informacji zawartych w zarządzeniu bojowym WL Fr.Płn.oraz z zamiaru dowódcy armii o przeprowadzeniu operacji obronnej dysponowany wysiłek lotnictwa przez 9A podzielono na poszczególne dni operacji. Podział ten obrazuje poniższa tabela.

Dzień opera- cji	Wysiłek				
	LMB	ŠB	ŠT	ŠSanit.	BSR
	p/l	p/l	e/l	p/l	s/l
D1	3	4	1	1	4
D2	4	4	2	1	4
D3	4	3	3	1	3
Odwód	1	1	-	-	1
Razem	12	12	6	3	12

Zwraca uwagę stosunkowo duży wysiłek lotnictwa, zwłaszcza WLF, jakim dysponowała 9A w operacji obronnej, przewidywanej zaledwie na trzy dni. Wnioski z wcześniej przeprowadzonych ćwiczeń i treningów /np. "LUTY-87", "GRANIT-86", "MARZEC-85"/ wskazywały, że w operacji obronnej wg. planu frontu wykorzystuje się do 70-80% wysiłku WLF. Powodowało to, że armie wg własnych planów wykorzystywały 4-6 do 8 p/l LMB i 1-2 p/l ŠT i sanitarnych. Nadmienić ponadto wypada, że w poprzednich ćwiczeniach zmniejszony wysiłek WLF przewidywano przy dłuższych czasach trwania operacji obronnych armii /4-6 dni/. Wskazuje to na poszukiwanie praktycznych rozwiązań sprzyjających optymalnemu użyciu lotnictwa w operacjach obronnych. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że w materiałach teoretycznych^{1/} przyjmuje się iż wysiłek lotnictwa wydzielany na operację obronną armii jest zbliżony do wysiłku jakim dysponowała 9A.

Całą działalność LMB i ŠB wg planu armii planowano w systemie porażenia ogniowego nieprzyjaciela. W sposób ogólny planowanie to odbywało się w grupie planowania porażenia jądrowego i ogniowego /GPPJ i O/. Zespół koncepcyjny tej grupy w składzie: szef sztabu armii, dowódcy WLA, WOPL i WRiA oraz szefo-

^{1/}-----
"Działania lotnictwa w operacjach armii". Wyd. ASG WP 1986 r.

wie oddziałów operacyjnego i rozpoznawczego, w czasie wypracowania zamiaru dowódcy 9A o prowadzeniu operacji obronnej opracował propozycje porażenia jądrowego i ogniowego nieprzyjaciela, w tym działań lotnictwa w porażeniu ogniowym.

W okresie tym zespół roboczy GPPJ i O, a w nim również przedstawiciel zespołu planowania WLA, przeprowadził niezbędne kalkulacje dotyczące potrzeb JPO i JOŚO w operacji oraz dokonał obliczeń możliwości wojsk armii, w tym lotnictwa, wyrażonych w jednostkach kalkulacyjnych. Dane te były potrzebne zespołowi koncepcyjnemu GPPJ i O do ustalenia stopnia porażenia nieprzyjaciela w poszczególnych okresach operacji obronnej armii. Zasadnicza praca zespołu roboczego GPPJ i O była realizowana po sprecyzowaniu przez dowódcę armii zamiaru o przeprowadzeniu operacji obronnej armii. W okresie tym, z udziałem przedstawiciela WLA, ustalono m.in. zadania lotnictwa w poszczególnych okresach operacji obronnej armii i ogniowego porażenia nieprzyjaciela, zadania WRiA realizowane na korzyść lotnictwa oraz zasadnicze zagadnienia współdziałania WRiA z lotnictwem. Elementy te zostały zobrazowane na planie porażenia ogniowego nieprzyjaciela w operacji obronnej 9A, który opracował zespół roboczy GPPJ i O.

W operacji obronnej 9A przewidywano następujące zadania ogniowe lotnictwa, planowane przez zespół roboczy GPPJ i O oraz pozostałe zadania BSR, śmigłowców transportowych i sanitarnych, planowane w dowództwie WLA:

A. W pierwszym dniu operacji:

a/ podczas walki w pasie przesłaniania, którą utożsamiano z pierwszym okresem ogniowego porażenia nieprzyjaciela /ogniowym wzbranianiem podejścia i rozwijania wojsk nieprzyjaciela/:

- zniszczenie dwóch dywizjonów rakiet taktycznych wysiłkiem 1 e/1 LMB;
- zwalczanie dwóch pśb na lądowiskach wysiłkiem 2 e/1 LMB;
- zwalczanie rozwijających się i atakujących sił głównych nieprzyjaciela wysiłkiem 5 e/1 ŚB;
- przerzut grup specjalnych i oddziału zaporowego wysiłkiem 1 e/1 ŚT;

- ewakuacja rannych do BSzF wysiłkiem 1 e/l ŚSanit.;
- b/ podczas walki o utrzymanie głównego pasa obrony:
 - w ogniowym odparciu ataku zwalczanie atakujących wojsk nieprzyjaciela wysiłkiem 2 e/l ŚB;
 - w ogniowym kontrprzygotowaniu zwalczanie: dwóch SD ZT wysiłkiem 1 e/l LMB, pśb na lądowisku wysiłkiem 1 e/l LMB i wojsk przygotowujących się do ataku wysiłkiem 1 e/l ŚB;
 - w ogniowym wsparciu broniących się wojsk w głębi: zwalczanie drugich rzutów nacierających wojsk nieprzyjaciela wysiłkiem 4 e/l LMB i sił głównych jego wojsk wysiłkiem 3 e/l ŚB oraz ewakuację rannych do BSzF wysiłkiem 2 e/l ŚSanit.

Ponadto w pierwszym dniu operacji planowano 4 wyloty BSR, w tym dwa wyloty w czasie walki w pasie przesłaniania i następne dwa podczas walki o utrzymanie głównego pasa obrony. W odwodzie dowódcy 9A pozostawiono 1 e/l ŚB.

B. W drugim dniu operacji:

- kontynuując walkę o utrzymanie głównego pasa obrony przewidywano wykorzystać po 2 p/l LMB i ŚB do wsparcia broniących się wojsk armii w głębi /LMB głównie na drt, ŚB i SD/;
- następnie w ramach likwidacji włamania nieprzyjaciela miano wykonać przeciwuderzenie armii. W ogniowym porażeniu nieprzyjaciela podczas przeciwuderzenia 15 DPanc przewidywano wykorzystać również po 2 p/l LMB i ŚB.

C. W trzecim dniu operacji:

- do wsparcia broniących się wojsk w czasie walki o utrzymanie pierwszej armijnej rubieży obronnej przewidywano po 2 p/l LMB i ŚB. Taki sam wysiłek lotnictwa wydzielono do wsparcia 7 DZ podczas obrony wybrzeża /do jej walki z desantem morskim nieprzyjaciela/.

W wymienionych zadaniach lotnictwa budzi wątpliwości w miarę równomierny podział jego wysiłku wg zadań operacji i okresów porażenia ogniowego nieprzyjaciela. Nie widać tu koncentracji wysiłku na najważniejszych obiektach w decydujących okresach operacji. Odnosi się wręcz wrażenie, że dążąc do działań lotnictwa we

wszystkich okresach doprowadzono do rozproszenia jego wysiłku. Przy tym znaczną część zadań lotnictwo miało wykonywać na wezwanie z pola walki, co przy przewidywanym panowaniu nieprzyjaciela w powietrzu mogło doprowadzić do dużych strat bezpowrotnych.

Wydaje się również, że zbyt mało uwagi poświęcono zwalczaniu głównych zgrupowań uderzeniowych nieprzyjaciela i ich odwodów /zwłaszcza na podejściach/.

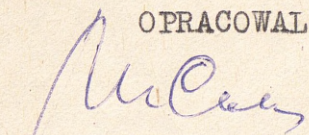
Poważne wątpliwości wzbudza ponadto jednowariantowe planowanie operacji obronnej i działań lotnictwa. Doprowadziło to do sytuacji, w której w drugim dniu operacji planowano wykonanie przeciwuderzenia armii w celu odtworzenia pierwotnego położenia wojsk /wyjście na umowną granicę państwową/, a w trzecim dniu przewidywano działania lotnictwa głównie w czasie walki o utrzymanie pierwszej armijnej rubieży obronnej, czyli w głębi pasa obrony. Wskazuje to, że dowództwa i sztaby, w tym lotnicze, nie w pełni opanowały planowanie działań wojsk w operacjach obronnych.

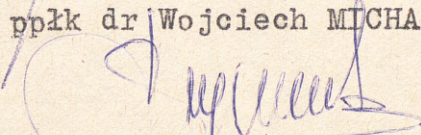
Podczas planowania ogólnego działań lotnictwa w GPPJ i O przedstawiciel lotnictwa w zespole roboczym tej grupy utrzymywał ścisłą więź z dowództwem WLA. Obserwacje prowadzone podczas ćwiczenia wykazały, że stała /etatowa/ obecność przedstawiciela lotnictwa w zespole roboczym grupy nie jest konieczna. Musi on uczestniczyć w pracach grupy podczas przygotowania operacji /przed wypracowaniem zamiaru i w czasie planowania porażenia jądrowego i ogniowego/ oraz okresowo w toku jej prowadzenia /kiedy opracowuje się plany porażenia na najważniejsze zadania operacji jak np. na kontrprzygotowanie czy przeciwuderzenie/. W pozostałym czasie może on z powodzeniem wykonywać określone zadania w zespole planowania WLA.

Planowanie bezpośrednie działań lotnictwa w porażeniu ogniowym nieprzyjaciela realizowane było w dowództwie WLA. Podstawą do tego planowania oprócz zamiaru dowódcy armii o przeprowadzeniu operacji były ustalenia ogólne o działaniach lotnictwa w tym porażeniu dokonane w GPPJ i O. Dane z tej grupy

przekazane przez przedstawiciela lotnictwa z zespołu roboczego do dowództwa WLA pozwoliły na ustalanie wykonawców zadań, trasy lotu, zabezpieczenie działań, itd. Wyniki tego planowania do-
wództwo WLA zobrazowywało na planie użycia lotnictwa w operacji obronnej 9A.

OPRACOWALI:

ppłk dr Wojciech MICHALAK

płk dr pil. Roman SZYMAŃSKI

Wydrukowano w 2 egz.

Egz.Nr 1-2 - Bibl.Nauk.

Wyk.płk Szymański

Druk.DS dnia 23.09.1987 r.

Nr ks.masz.PF300/WL

Prot. 597/2000-08-25

Matygonata Dnieviecha

duy -

5. 10. 2000